

Reportage

I Vårdö sitter Alvin Sjölund och Irene Sjölund. I Mariehamn visar Bertil Andersson, Mårten Fröjdö och Jessica Gregory hur en station ska fungera.

Foto: Daniel Eriksson

Across för samman skärgården med New York

Interregprojektet Across kommer att möjliggöra för skärgårdsbor att delta i ÅMI:s verksamhet, eller att gå på teater i New York.

– Det här kommer att sätta Åland på världskartan, säger projektledare Mårten Fröjdö.

"I september 2026 kommer pjäsen: "Horse of Jenin" på Riksteatern i Stockholm att projiceras samtidigt på en teater på Manhattan och på några åländska öar", meddelar Jessica Gregory, projektkoordinator för det åländskt drivna projektet Across i ett pressmeddelande.

Ålandstidningen har tidigare rapporterat om projektet, som drivs av Nordens institut på Åland (NIPÅ), Ålands musikinstitut (ÅMI), Stockholms musikpedagogiska institut (SMI) och Riksteatern från Sverige. Syftet med Across är att med speciellt utvecklad teknik sammanföra olika fysiska platser utan tekniska fördröjningar. Därmed gör man det möjligt för orkestrar att öva fast medlemmarna befinner sig

i olika länder. Även teaterföreställningar med skådespelare på olika orter och publik på flera ställen samtidigt kan anordnas.

Nu har projektet flyttat in i nya moduler i anslutning till ÅMI i Mariehamn.

Missförstånd lösta

För ett år sedan skrev Ålandstidningen att problem tillstött då Ålcom inte kunde upplåta tillräckligt stor del av sitt fibernät för att projektet skulle kunna sjösättas. Det krävdes 820.000 euro för att kunna genomföras, meddelade Ålcom då.

– Det tog en tid, men nu har vi löst missförstånden. Vi behöver använda en enda tråd av fibernätet för den lösning vi har arbetat fram, säger projektledaren Mårten Fröjdö.

Han förklarar hur man genom att sända med specifika våglängder kan utnyttja en väldigt liten del av fiberkapaciteten och på så sätt kommer undan med några tiotals euro i månaden.

Kvaliteten och framför allt den obefintliga fördröjningen på sändningen gör

att man kan samspela i realtid precis som om man vore i samma rum.

– Det här är utvecklat för att göra kulturutövande lättare för folk i skärgården. Vi vill att alla ska kunna delta i ÅMI:s verksamhet. Men det är svårt att ta sig hit för en lektion, eller att spela i en orkester till exempel. För att inte tala om de kostnader det kräver om vi ska skicka lärare till skärgården med resor och dagarvoden, säger vikarierande rektor Bertil Andersson.

Ukulele på Vårdö

Mårten Fröjdö berättar att projektet har 15 stationer av vilka 3 finns på ÅMI. Om man ska samverka med andra orter kopplar man helt enkelt ihop sig mellan stationen där man befinner sig och de man samarbetar med.

Ålandstidningen bevitnar hur åttaårige Alvin Sjölund på Vårdö studerar ukulele. Han och skolförreståndare Irene Sjölund är för dagen stumma, men när den rätta kopplingen är gjord kommer läraren och den övriga gruppen

Fakta

Across står för Archipelago Remote Services, fjärrtjänster i skärgården.

- **Projektet går ut på** att koppla samman öar med städer genom en digital teknik som möjliggör tvåvägskommunikation utan fördröjning.
- **Ålands musikinstitut**, Stockholms musikpedagogiska institut, Riksteatern i Sverige och Nordens institut på Åland är projektparter.

- **Budgeten är** på 2,2 miljoner euro. För finansieringen står Interreg Central Baltic, Region Stockholm, landskapsregionen och projektparterna.
- **Projekttiden är** april 2024 till mars 2027.

att kunna spela vid Mariehamnsstationen och Alvin vara en del av orkestern hemma i skolan.

– Vi samarbetar med SMI och Riksteatern i Stockholm. Det gör att vi kan ha lärare därifrån också om det behövs. Åländska studeranden kan studera i Stockholm om det inte finns passliga grupper här, grupper kan slås ihop och så vidare, förklarar Jessica Gregory.

Efter påsk kommer lärarna i skärgårdskommunerna att få delta i en utbildning som gör att de kan hjäl-

pa sina elever att ta del av ÅMI:s utbud.

– Det är viktigt att vi ser till att tekniken funkar. Sådant är inte lärare intresserade av, säger Bertil Andersson.

Till hösten kommer allt att fungera och då kan man studera vid ÅMI hemifrån Kumlinge, till exempel.

Across-projektet tar slut våren 2027. Vad händer sedan?

– Då blir allt kvar. Det är en så kallad open source. Alla som vill kan ansluta sig. Detta kommer att sätta Åland på världskartan, säger Mårten Fröjdö.

